

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.064
про присудження ступеня доктора філософії**

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.064 Київського університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки на підставі прилюдного захисту дисертації Хіхлушка Богдана Сергійовича «Образ автора та суб'єкт лірики Юрія Іздрика в контексті сучасного літературного процесу» за спеціальністю 035 Філологія 10 червня 2024 року.

Хіхлушко Богдан Сергійович, 1997 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2020 році закінчив Київський університет імені Бориса Грінченка за спеціальністю «Журналістика».

З лютого 2020 р. і донині працює (за сумісництвом) фахівцем управління популяризації контенту департаменту комунікації зі ЗМІ та громадськістю дирекції маркетингу та комунікації в АТ «НСТУ».

Дисертацію виконано в Університеті Грінченка.

Науковий керівник: Жигун Сніжана Віталіївна, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Здобувач має 4 наукових публікацій за темою дисертації, із них усі одноосібні: 3 статті – опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 1 – публікація, у якій додатково висвітлено результати дослідження.

1. Хіхлушко Б. Буття і смерть автора: від найдавніших часів до постмодернізму. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. 2023.

№ 21. С. 103–111. ISSN видання 311-2433 (Print); 2412-2475; (Online)
<https://doi.org/10.28925/2412-2475.2023.21.12>

2. Хіхлушко Б. Голос «Еклезіяста». До проблеми комунікативних структур у ліриці. *Синопис: текст, контекст, медіа*. 2023. Т. 29, № 3. С. 185–190. ISSN видання: 2311-259X <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2023.3>

3. Хіхлушко Б. Світоглядна парадигма суб'єкта лірики Юрія Іздрика: поезія і філософія. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Т. 2, № 70. С. 250–254. ISSN видання 2308-4855 (Print), ISSN 2308-4863 (Online) <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-2-37>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

Бондарева Олена Євгенівна, доктор філологічних наук, професор, головний науковий співробітник кафедри української літератури, компаративістики і гринченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження та побажання:

1. Здається, що не зовсім переконливо обережно і скромно прописано актуальність та наукову новизну дисертації. Автор тактовно занадто применшив власний внесок у вивчення та інтерпретацію сучасної української поезії, взагалі замовчуючи інтердисциплінарний характер своєї наукової розвідки, хоча це, як на мене, є її беззаперечною позитивною ознакою.

2. Видається, що було би логічно об'єднати 1 і 2 завдання дослідження, оскільки позиціонування окремішності взаємодії автора та суб'єкта лірики від романтизму до постмодернізму сприймається як штучне та не відступає від більш загальної настанови на систематизацію теорії щодо цього питання.

3. Загалом забагато історичної ретроспективи загального поняття авторства – в цьому матеріалі, можливо, вартувало би чіткіше розмежувати категорії «автор» і «поет», що, в принципі, якоюсь мірою врівноважується

підрозділом, присвяченим суб'єкту лірики. Так само матеріалом для полеміки вважаю свідоме приділення уваги категорії «смерть автора», полемічної у сучасному українському контексті. Тож у відповідях попрошу шановного Богдана Сергійовича прояснити, якою мірою, на його думку, ця категорія є визначальною для творчого доробку Юрія Іздрика.

4. Те ж саме стосується і драматургічної категорії «протагоніст», адаптованої до аналізу лірики та непридатної для рецепції медитативної лірики. З огляду на медитативний характер ліричного слова Іздрика як саме ця категорія проявлена у його поезії?

5. Особисто мені не вистачило бодай базових порівнянь Іздрика- поета з Іздриком-прозаїком: це єдиний характер авторства чи різні його іпостасі? Щоправда, у тексті дисертації трохи уваги приділено кореляції Іздрика- філософа та Іздрика-лірика, але цього замало.

6. У самій історичній ретроспективі власне постмодернізму його ігровій та інтертекстуальній текстологічній природі приділено невиправдано мало уваги, не вистачає глибини аналізу трансформаційних процесів у ліриці його української версії – від років передчуття незалежності і до сьогодні.

7. Чи варто було наводити розлогі тексти поезії Юрія Іздрика, як це бачимо, наприклад, на стор.103-105? Чи це говорить про те, що дисертант передбачає незнання реципієнтами його тексту поетичної творчості Іздрика або їх неспроможність за необхідності знайти тексти потрібних поезій? А чи це просто риторичний прийом, своєрідний знак оклику, акцентація на поезіях, які Богдан Сергійович вважає найбільш значущими у іздриковому доробку?

8. Зрештою, як у кожній роботі, є невеличкі огріхи написання або граматичних конструкцій. Наведу лише один приклад на стор.18 перераховуючи дослідників постмодернізму, дисертант не відмінює прізвища І. Фізера та Я.Поліщука очевидно, вони вставлялися на останньому етапі, коли вже на граматичні нюанси не лишалося часу.

Вірченко Тетяна Ігорівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження та побажання:

1. У підрозділі 2.2 дослідник погрупував лірику Іздрика за тематичними домінантами і визначив характерні риси конструювання художнього світу в кожній із груп. Загалом такий підхід можна вважати виправданим, зважаючи на той факт, що окремі поезії публікуються в кількох збірках. Разом із тим, не можна не звернути увагу, що об'єкт дослідження визначено як «поетичні збірки Юрія Іздрика». У літературознавстві під збіркою прийнято розуміти зібрання текстів, об'єднаних за певним принципом (тематичним, хронологічним тощо). Отже, це своєрідний цілісний текст. У поетичних збірках Іздрика спостерігається таке змістове ядро. Для цього достатньо розкодувати назву збірки, або читати слово «Від автора». Саме тому, не вистачає висновкових, узагальнювальних тез, які б увиразнювали позиціонування суб'єкта лірики в кожній окремій збірці.

2. Дослідник звертає увагу, що Іздрик може змінювати як назву поезій, так і видозмінювати закінчення твору (с. 132). Але при аналізі поезії «Body&Soul» закралася прикра помилка. Наведені дослідником рядки – це ті рядки, які мають місце в поезії «Be-live» («Ліниві і ніжні»), і в поезії «Body&Soul» («Меланхолії»). Фінальні рядки, які потребували б дослідницького коментування, звучать так:

«я з ними двома вже давно порвав би
та тіло і дух – у руках всевишніх
колись зів'януть як дві троянди
моє колишне
і мій колишній» (Іздрик, 2019, с. 122).

Також коментування потребував би і факт, коли під одною назвою в різних збірках існують різні поезії (наприклад, «Синопис» – «Ліниві і ніжні», «Меланхолії»).

3. У висновках дослідник стверджує, що авторський бренд Юрія Іздрика успішний. Для літературного менеджменту такий висновок сприймається як оригінальний, новаторський тощо. Разом із тим, жодним завданням не передбачалось дослідити авторський бренд Іздрика. Саме тому, хотілося б, щоб під час публічного захисту пролунала відповідь на питання: «Якою методикою дослідження авторського бренду?» послуговувався дослідник.

Дмитренко Вікторія Ігорівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української та зарубіжної літератури, директор Навчально-наукового інституту філології і журналістики Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», зауваження та побажання:

1. У першому розділі дисертації «проаналізовано еволюцію феномена авторства у контексті різних історичних епох, систематизовано теорію автора та виокремлено найголовніші з них». Проте хочемо почути чому в ньому, а також в інших розділах роботи й списку літератури відсутні такі відомі пам'ятки як «Послання до Пізонів» Горація і віршований трактат Н. Буало «Мистецтво поетичне».

2. Теоретичний матеріал роботи містить детальну інформацію щодо аналізу образу автора та суб'єкта лірики, яка, в основному ґрунтується на працях зарубіжних науковців. Уважаємо, що праці українських дослідників зазначеної проблеми ння роботи в український літературознавчий контекст. Уважаємо, що варто було б звернутись до праць Миколи Кодака, наприклад, «Авторська свідомість і класична поетика» (2006, 2014) та ін., дисертації «Поезія О. Ольжича: суб'єктна сфера, засоби вираження» (2008) і публікації Ігоря Шацького, монографії Віталія Назарця «Жанрові модифікації української адресованої лірики» (2008), праць О. Астаф'єва, М. Ткачука та ін.

3. Потребує додаткових пояснень обрана структура роботи, адже спостерігається певний повтор між пунктами 1.1. Буття і смерть автора від найдавніших часів і до постмодернізму і 1.3. Взаємодія автора і суб'єкта лірики від романтизму до постмодернізму.

4. У дисертації інколи трапляються окремі стилістичні й технічні огріхи. Наприклад: на с. 41: У теоретичній праці Олександра Галича зазначається, що ліричний герой «це специфічний розповідач...». При цьому автор посилається на спільну працю за авторством трьох дослідників (Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Київ : Либідь, 2001. 488 с.). На с. 20 Арістотель підіймає питання (замість — порушує); с. 43 переймався проблемою відношення автора до героя (замість — ставлення); с. 60 якщо звернутися до самого Гете (замість — до творчості Гете); с. 150 є просто знаменитим письменником (замість відомим). Також спостерігаємо неточності й елементи публіцистичності у деяких фразах дисертанта: с. 59 сама особистість Байрона аж зовсім не виказує цю аполітичність; с. 62 творчість Шевченка це гарний приклад; с. 74 Ростислав Семків впевнений, що конструювання персонажів виникає...; с. 76 у 1989 році Іздрик проживав у Івано-Франківську, тодішньому Станіславі; с. 82 до творчості Юрія Іздрика в українському літературознавстві прикуто чимало уваги; с. 126 Ніцше, перестрибнувши свій час.

Головань Тарас Петрович, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу української літератури ХХ століття та сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка Національної академії наук України, зауваження та побажання:

1. Розглядаючи в підрозділі «Буття і смерть автора від найдавніших часів і до постмодернізму» формування поняття автора, дисертант закономірно веде мову про автора як суспільну конвенцію, ширше – як змінний у часі суспільний інститут зі своїми механізмами авторизації. Така дослідницька логіка обґрунтована, до того ж домінує в дослідженнях проблеми автора останніх років. Однак у наступних розділах дисертант від

цієї логіки здебільшого відмовляється. Подальше аналізування і загалом структура роботи свідчать, що авторський образ та суб'єкт лірики розглянуті як автономні, хоч і пов'язані, сфери з властивими їм внутрішніми закономірностями. Утім, своєрідність взаємозв'язку автора і суб'єкта лірики в сучасних умовах варто було розглянути також як авторизаційний процес, як інструмент і складник сучасного інституту авторства. Уважність та спостережливість підказала дослідникові, що потрібно вести мову здебільшого про реального, або біографічного (а не, приміром, імпліцитного), автора. І справді, місце і роль реального автора в суспільстві споживання та медіапросторі значно зростає. Але ця роль не просто цінна сама собою. Вона водночас відображає сучасні авторизаційні процеси та важливі структурні зміни в інституті авторства. Сучасний автор може використовувати ресурси численних медіасередовищ та комунікаційних каналів, щоб стати медійним персонажем і створити потужну інформаційну підтримку не тільки для просування, а й авторитетного коментування своїх творів, програмуючи сприйняття аудиторії. Тож автокоментар чи автоінтерпретація стає новим джерелом авторитетності, суголосним авторові, наділеному усвіданням, але сфокусованому тепер за межами тексту в медійному образі чи персональному бренді, а твір, відповідно, – відкритим до нетекстуальних смислів. Дотримання послідовності у трактуванні базових категоріальних понять дало б дисертантові змогу досягти більшої цілісності дослідження та дійти додаткових теоретичних висновків.

З огляду на авторизаційні процеси важливим у творчості Іздрика є згаданий у роботі факт позитивного сприйняття його віршів, часто суперечливих, а іноді прямо самоназваних «графоманією», на тлі успішних прозових творів та есеїстики раннього періоду. І цей факт міг би заслуговувати на окремий підрозділ.

2. Окреслена непослідовність у дослідженні спричинила певний дисбаланс терміносистеми, зокрема еквівокацію терміна «автор», що вживається в кількох значеннях без необхідного смислового розрізнення. Окремо наголосимо на еквівокації словосполучення «образ автора». Цей

термін має в історії теоретичних концепцій конкретний зміст, близький до імпліцитного автора, причому в такому значенні часто критикований як тавтологічний. У роботі ж його застосовано радше як медійний образ письменника. Таких збігів з огляду на багатозначність понять автора та образу варто уникати.

3. У дисертації всебічно висвітлено своєрідність літературної діяльності Юрія Іздрика в умовах суспільства споживання із застосуванням маркетингових стратегій, зокрема просування свого письменницького образу за допомогою цифрових технологій у тих чи тих медійних середовищах. І якби дослідник більше уваги приділив питанню про те, як ця діяльність впливає на структуру поетичних текстів та формує суб'єкт лірики Іздрика (ідеться про суто ринкові механізми, коли інтенція та рецепція збігаються з бажаною ринковою реалізацією текстів), то робота набула б більшого концептуального заокруглення, а третій розділ, присвячений суто маркетинговим питанням, здобув би додаткове обґрунтування.

Бровко Олена Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, побажання:

1. Богдан Сергійович Хіхлушко виявив себе як самостійний і вдумливий філолог. Дисертація інспірує розвиток компаративних, інтермедіальних векторів подальших літературознавчих пошуків. Можна порекомендувати здобувачеві оприлюднити результати дослідження у форматі монографії.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає,

«Утримались» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.064 присуджує Хіхлушку Богдану Сергійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.064

Олена БРОВКО